

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta (HE 294/2018 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyVM 15/2018 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Laki

siviilipalveluslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan siviilipalveluslain (1446/2007) 8, 9, 13, 18, 47 ja 65 §, 12 luvun otsikko, 88 ja 89 §, 92 §:n 1 momentti sekä 94, 96, 97, 100 ja 102 §, sellaisina kuin niistä ovat 8 § osaksi laissa 940/2013, 88 § laissa 940/2013 ja 94 § osaksi laissa 307/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 65 a § seuraavasti:

8 §

Siviilipalveluspaikat

Siviilipalveluspaikan tehtävänä on siviilipalvelusvelvollisen palvelustehtävien määrääminen, palvelustehtäviin liittyvän perehdyttämisen järjestäminen sekä siviilipalvelusvelvollisen ylläpito, palvelukseen liittyvä valvonta ja rekisteritietojen ylläpitäminen palveluksen aikana. Lisäksi siviilipalveluspaikan on pyydetäessä annettava palveluksessaan olevalle siviilipalvelusvelvolliselle passin hakemista varten passilain 8 §:ssä tarkoitettu siviilipalvelustodistus.

Siviilipalveluspaikkana voi toimia siviilipalveluskeskus tai sen hyväksymä:

- 1) valtion viranomainen tai liikelaitos, valtion itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai julkisoikeudellinen yhdistys;
- 2) kunnan viranomainen tai kunnallinen liikelaitos;
- 3) yliopistolain (558/2009) 1 §:ssä mainittu yliopisto;

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

4) ammattikorkeakoulu, jolla on ammattikorkeakoululain (932/2014) 7 §:ssä tarkoitettu toimilupa;

5) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä;

6) Pelastusopisto;

7) uskonnonvapauslain (453/2003) 2 §:ssä tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta tai sen seurakunta;

8) yleishyödyllistä toimintaa harjoittava yksityisoikeudellinen yhteisö, yhdistys tai säätiö.

Siviilipalveluspaikkana ei voi kuitenkaan toimia:

1) puolustusministeriö taikka sen hallinnonalan virasto tai laitos;

2) puolueräkisteriin merkitty puolue;

3) eduskuntaryhmistä annetussa laissa (979/2012) tarkoitettu eduskuntaryhmä;

4) työmarkkinajärjestö;

5) yhteisö, jonka pääasiallisena tarkoituksena on voiton tai muun välittömän taloudellisen ansion hankkiminen yhteisölle tai sen toimintaan osallisille;

6) yhteisö, jolla ei ole toimintaedellytyksiä suorittaa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä tai järjestää riittävää siviilipalvelusvelvollisen ohjausta ja valvontaa työpalvelun aikana.

Siviilipalveluspaikan henkilöstöön sovelletaan heidän käsitellessään siviilipalvelusasioita rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

9 §

Siviilipalveluspaikkahakemuksen käsittely ja siviilipalveluspaikkaoikeuden peruuttaminen

Siviilipalveluskeskus päättää siviilipalveluspaikan hyväksymisestä hakemuksesta. Hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siihen tulee sisältyä tarpeelliset tiedot hakijan edellytyksistä selviytyä siviilipalveluspaikalta edellytettävistä taloudellisista ja hallinnollisista velvoitteista. Hakemukseen ja sen hyväksymistä koskevaan päätökseen on sisällytettävä myös tieto 45 §:ssä tarkoitettua siviilipalvelusvelvollisten valvonnasta vastaavasta henkilöstä.

Siviilipalveluskeskuksen on pyydettävä siviilipalveluspaikkahakemuksesta pääesikunnan lausunto ennen 8 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitettun uskonnollisen yhdyskunnan tai sen seurakunnan sekä saman momentin 8 kohdassa tarkoitettun yhteisön, yhdistyksen tai säätiön hakemuksen ratkaisemista.

Jos siviilipalveluspaikka olennaisesti laiminlyö 8 §:n 1 momentissa tarkoitettut velvoitteensa, siviilipalveluskeskus voi siviilipalveluspaikkaa kuultuaan peruuttaa siltä oikeuden toimia siviilipalveluspaikkana. Peruuttamispäätös on tehtävä kirjallisesti. Päätös ei estä uuden siviilipalveluspaikkahakemuksen tekemistä.

13 §

Siviilipalvelushakemuksen käsittely

Siviilipalvelushakemus on käsiteltävä viipymättä. Kutsuntalautakunnan tai Puolustusvoimien aluetoimiston on hyväksyttävä hakemus, jos se täyttää 12 §:ssä asetetut vaatimukset. Joukko-osaston komentajan ja siviilipalveluskeskuksen on toimitettava saapunut hakemus hyväksymistä

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

varten Puolustusvoimien aluetoimistolle. Kutsuntalautakunnan ja Puolustusvoimien aluetoimiston on viipymättä ilmoitettava siviilipalveluskeskukselle siviilipalvelushakemuksen hyväksymisestä.

Hakija on hakemuksen hyväksymisen jälkeen siviilipalvelusvelvollinen ja vapautettu asevelvollisuuslaissa tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitetun palveluksen suorittamisesta.

Siviilipalvelushakemuksen käsittelystä asevelvollisuuslain 83 §:ssä tarkoitetun ylimääräisen palveluksen ja mainitun lain 86 §:ssä tarkoitetun Puolustusvoimien osittaisen tai yleisen liikekannallepanon aikana säädetään tämän lain 18 §:ssä.

18 §

Siviilipalvelukseen hakeminen erityisolossa

Jos siviilipalvelushakemusta ei ole hyväksytty 13 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ennen kuin tasavallan presidentti on antanut asevelvollisuuslain 83 §:ssä tarkoitetun päätöksen ylimääräisestä palveluksesta taikka päätöksen Puolustusvoimien osittaisesta tai yleisestä liikekannallepanosta, hakemus toimitetaan välittömästi tämän lain 19 §:ssä tarkoitetun asevelvollisten vakauksentutkintalautakunnan ratkaistavaksi.

47 §

Majoituksen osoittaminen ja majoituskorvaukset

Siviilipalveluspaikan on osoitettava kirjallisesti siviilipalvelusvelvolliselle majoitus työpalvelun alkaessa.

Valtio korvaa hakemuksesta siviilipalveluspaikalle siviilipalvelusvelvollisen majoituksesta aiheutuneita kustannuksia enintään toteutuneiden asumiskustannusten mukaisesti. Korvattavia asumiskustannuksia ovat vuokra, muu vastike tai niihin rinnastettava muu sopimukseen perustuva kiinteän suuruinen kuukausittainen asumismeno, ei kuitenkaan rahoitusvastike tai siviilipalvelusvelvollisen asuntolainan pääomalyhennys.

Edellä 2 momentissa tarkoitetun majoituskorvauksen enimmäismäärä määräytyy lisäksi osoitetun majoituksen sijaintipaikkakunnan mukaan seuraavasti:

- 1) I kuntaryhmä: Helsinki, enintään 310 euroa kuukaudessa;
- 2) II kuntaryhmä: Espoo, Kauniainen ja Vantaa, enintään 280 euroa kuukaudessa;
- 3) III kuntaryhmä: Hyvinkää, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Järvenpää, Kajaani, Kerava, Kirkkonummi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Lohja, Mikkeli, Nokia, Nurmijärvi, Oulu, Pori, Porvoo, Raisio, Riihimäki, Rovaniemi, Seinäjoki, Sipoo, Siuntio, Tampere, Turku, Tuusula, Vaasa ja Vihti, enintään 250 euroa kuukaudessa;
- 4) IV kuntaryhmä: muut kunnat, enintään 180 euroa kuukaudessa.

Jos siviilipalveluspaikka osoittaa siviilipalvelusvelvollisen majoitukseksi siviilipalvelusvelvollisen vanhempien omistaman tai vuokraaman asunnon, on korvattavien majoituskustannusten määrä enintään 100 euroa kuukaudessa.

Siviilipalveluspaikan on haettava majoituskorvauksia siviilipalveluskeskukselta viimeistään sen kalenterivuoden päättyessä, johon majoituskustannukset kohdistuvat. Siviilipalveluspaikan on esitettävä maksamistaan majoituskustannuksista luotettava selvitys.

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

65 §

Liikekannallepanon aikainen palvelus

Tasavallan presidentti päättää valtioneuvoston esityksestä siviilipalvelusvelvollisten liikekannallepanosta.

Siviilipalvelusvelvolliset määrätään liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen siviilipalveluskeskuksen määräyksellä tai tarvittaessa työ- ja elinkeinoministeriön kuulutuksella. Palvelukseen voidaan määrätä astumaan heti. Asevelvollisuuslain 86 §:ssä tarkoitetun Puolustusvoimien osittaisen liikekannallepanon aikana palvelukseen voidaan määrätä siviilivarantoon kuuluva siviilipalvelusvelvollinen. Puolustusvoimien yleisen liikekannallepanon aikana palvelukseen voidaan määrätä myös lisävarantoon kuuluva siviilipalvelusvelvollinen, 50 vuotta täyttäneet voidaan määrätä palvelukseen kuitenkin ainoastaan eduskunnan suostumuksella.

Asevelvollisuuden suorittamisesta rauhan aikana terveydellisistä syistä vapautettu siviilipalvelusvelvollinen voidaan yleisen liikekannallepanon aikana määrätä 24 §:ssä tarkoitettuun palveluskelpoisuustarkastukseen sekä määrätä palvelukseen, jos hänet todetaan palveluskelpoiseksi.

65 a §

Liikekannallepanon aikaiset palveluspaikat ja palveluspaikan määrääminen

Siviilipalvelusvelvollisen liikekannallepanon aikainen palvelus suoritetaan liikekannallepanon aikaisessa palveluspaikassa sen johtamana ja alaisuudessa.

Liikekannallepanon aikaisena palveluspaikkana voi toimia:

- 1) ministeriöt ja niiden hallinnonalalla toimivat virastot, viranomaiset, julkisoikeudelliset yhteisöt ja -laitokset lukuun ottamatta puolustusministeriötä ja sen hallinnonala;
- 2) kunnan viranomainen tai kunnallinen liikelaitos;
- 3) yliopistolain 1 §:ssä mainittu yliopisto;
- 4) ammattikorkeakoulu, jolla on ammattikorkeakoululain 7 §:ssä tarkoitettu toimilupa;
- 5) ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettu koulutuksen järjestäjä;

- 6) Pelastusopisto.

Siviilipalveluskeskus määrää liikekannallepanotilanteessa 2 momentissa tarkoitettujen palveluspaikkojen käyttöön niiden pyynnöstä tarpeelliseksi katsomansa määrän siviilipalvelusvelvollisia, joita ei ole 67 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettulla tavalla vapautettu palveluksesta tai varattu terveydenhuollon ammattihenkilöstöä poikkeusoloissa koskevan varausjärjestelmän puitteissa terveydenhuollon tehtäviin taikka määrätty valmiuslain (1552/2011) mukaisesti suorittamaan yleistä työvelvollisuutta, terveydenhuollon työvelvollisuutta tai väestönsuojeluvollisuutta.

Puolustusvoimilla on 1 momentin estämättä oikeus määrätä liikekannallepanon aikaiseen palvelukseen siviilipalvelukseen hakenut henkilö, jonka hakemus on 18 §:n nojalla toimitettu vakauksentutkintalautakunnalle ja jonka tutkittu vakaumus ei estä sijoittamista Puolustusvoimien palvelukseen.

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

12 luku

Siviilipalvelusrekisteri ja tietosuoja

88 §

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijät

Siviilipalveluskeskus on siviilipalvelusrekisterin rekisterinpitäjä.

Siviilipalveluskeskus määrittelee eri käyttäjäryhmille työtehtävien edellyttämät käyttöoikeudet siviilipalvelusrekisteriin. Siviilipalveluskeskus myöntää käyttöoikeudet siviilipalveluskeskuksen henkilöstölle ja 45 §:ssä tarkoitetuille siviilipalveluspaikkojen vastuuhenkilöille. Vastuuhenkilöt myöntävät siviilipalveluskeskuksen antaman luvan puitteissa siviilipalvelusrekisteriin rajatut käyttöoikeudet siviilipalveluspaikan muille siviilipalvelusvelvollisten asioita hoitaville henkilöille.

Siviilipalveluspaikat toimivat luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679, jäljempänä *tietosuoja-asetus*, tarkoitettuina henkilötietojen käsittelijöinä palveluksessaan olevien siviilipalvelusvelvollisten jäljempänä 90 §:n 1 momentissa yksilöityjen tietojen osalta.

Siviilipalvelusvelvollisen palveluskelpoisuutta 23 §:n perusteella määrittelevät ja terveystarkastuksen 24 §:n nojalla suorittavat lääkärit ja siviilipalveluspaikan lääkärit toimivat tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuina henkilötietojen käsittelijöinä siviilipalvelusvelvollisen lääkärintarkastuskorttiin merkittävien tietojen osalta.

89 §

Vastuu siviilipalvelusrekisteriin talletetuista tiedoista

Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä, joka tallettaa siviilipalvelusrekisteriin tietoja, vastaa rekisteriin talletettujen tietojen virheettömyydestä.

92 §

Tietojen poistaminen siviilipalvelusrekisteristä

Siviilipalvelusvelvollista koskevat 90 §:n 1 momentissa tarkoitettut tiedot ja 90 §:n 2 momentissa tarkoitettut lääkärintarkastuskorttiin merkittävät tiedot poistetaan siviilipalvelusrekisteristä sen vuoden lopussa, jona siviilipalvelusvelvollinen täyttää 60 vuotta. Tiedot siirretään tällöin Kansallisarkistoon.

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

94 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, siviilipalvelusrekisteristä voidaan salassapitosäännösten estämättä luovuttaa:

1) Maahanmuuttovirastolle siviilipalveluksen suorittamista koskevia tietoja kansalaisuusasiain käsittelemistä varten; ja

2) palveluksessa olevan tai olleen siviilipalvelusvelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa.

Siviilipalveluskeskus saa luovuttaa tässä pykälässä mainitut tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa. Ennen tietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla tietoja pyytävän on esitettävä selvitys tietojen suojauksesta.

96 §

Muutoksenhaku siviilipalveluskeskuksen ja siviilipalveluspaikan päätökseen

Siviilipalveluskeskuksen päätökseen, joka koskee palveluskelpoisuutta, siviilipalvelukseen määräämistä, täydennyspalvelukseen määräämistä, lykkäystä, siviilipalveluspaikan määräämistä, palveluksesta vapauttamista tai täydennyspalveluksesta vapauttamista saa vaatia oikaisua siviilipalveluskeskukselta siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään. Siviilipalvelukseen määräämistä, täydennyspalvelukseen määräämistä, lykkäystä, siviilipalveluspaikan määräämistä, palveluksesta vapauttamista tai täydennyspalveluksesta vapauttamista koskeva oikaisuvaatimus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa.

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Siviilipalveluskeskuksen siviilipalveluspaikan siirtoa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, ellei valitusviranomainen toisin määrää.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, siviilipalveluskeskuksen antamaan muuhun kuin 1 ja 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen ja siviilipalveluspaikan antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kotiuttamista koskeva valitus ei estä päätöksen täytäntöönpanoa, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

97 §

Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen

Siviilipalvelusvelvollinen, jolle on määrätty kurinpitorangaistus, saa hakea muutosta rangaistuksen määräämistä koskevaan päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiannosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Kurinpitorangaistus voidaan panna täytäntöön välittömästi siviilipalveluskeskuksen päätöksen antamisen jälkeen, jollei kurinpitorangaistuksen täytäntöönpano siviilipalvelusvelvollisen jäljellä olevan palvelusajan kuluessa muutoin ole mahdollista.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

100 §

Hakeutuminen asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaiseen palvelukseen

Siviilipalvelusvelvollisen, joka haluaa siirtyä suorittamaan asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta, on haettava tätä kirjallisesti siviilipalveluskeskukselta.

Siviilipalveluskeskuksen on viipymättä hyväksyttävä hakemus, jos siinä ilmoitetaan, etteivät 1 §:ssä tarkoitetut vakaumukseen perustuvat syyt enää estä asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palveluksen suorittamista ja jos siviilipalvelusvelvollista ei ole aikaisemmin vastaavan hakemuksen perusteella hyväksytty näiden lakien mukaiseen palvelukseen. Hakemusta ei voida hyväksyä enää siviilipalveluksen aloittamisen jälkeen eikä sen vuoden päätyttyä, jona siviilipalvelusvelvollinen on täyttänyt 28 vuotta.

Edellä 58 §:n 1 momentissa tarkoitetun siviilipalvelusvelvollisen hakemus asevelvollisuuslain mukaiseen palvelukseen voidaan hyväksyä tämän pykälän 2 momentissa säädetyin edellytyksin. Hakemuksen hyväksymiseen ei kuitenkaan sovelleta 2 momentissa säädettyä ikärajaa.

Jos 1 momentissa tarkoitettu hakemus on jätetty siviilipalvelusvelvollisen jo saatua määräyksen siviilipalvelukseen, siviilipalvelusvelvollisen on kuitenkin noudatettava annettua määräystä siihen asti, kunnes siviilipalveluskeskus ratkaisee hakemuksen ja peruuttaa antamansa määräyksen.

Siviilipalveluskeskuksen on viipymättä ilmoitettava hakemuksen hyväksymisestä Puolustusvoimien aluetoimistolle.

102 §

Hallinnon yleislakien soveltaminen

Tämän lain mukaisen hallintoasian käsittelyssä sovelletaan hallintolakia, kielilakia (423/2003), tietosuojalakia (1050/2018), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Eduskunnan vastaus EV 308/2018 vp

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 1.3.2019

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri